

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdaje opoldne, večerje izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrta leta 4 „ 40 „ 1-70
Posanišne številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“. A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solški ulici in Jellersitz v Nanski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdaje.)

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

Oglaš in poslanice

se računajo po pet-črtah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglaš je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katere izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsako leto 1 gld. 80 kr. — Oglaš v „Slov. knjižnici“ se računja po 20 kr. pet-črtah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Cesta čez Kobališče.

Ko je slo za volitve v državni zbor, se je izrabljala v politične svrhe tudi zadeva cest po Kanalskem. Da bi se pridobile kanalske občine, se je zanesla agitacija radi te ceste tik pred državnozbornimi volitvami v prizadete občine, in skušalo se je dokazati, da je narodno-napredna stranka nekako kriva na dotedanjem neuspehu, in da je glavni grešnik narodno-napredne stranke deželni odbor dr. Henrik Tuma, kateri ali stvari ni vzel prav v roke, ali pa bi bil postopal celo na škodo ceste čez Kobališče in ob Idrijci do Britofa. Opominjamo čitatelje na članek v „Gorici“, kateri je podpisal deželni uradnik E. Klavžar s polnim imenom. V tem članku se napada posebno kanalska občina, ki je bila vsikdar naprednega mišljenja, in njej se je očitalo, da hoče cesto čez Kobališče onemogočiti.

Danes je vprašanje ceste čez Kobališče zopet pereče vprašanje za prizadete občine, in na nas je, da spregovorimo odkritosrečno besedo. „Gorica“ je ponatisnila na čelu svojega članka del odlokov deželnega odbora, s katerimi je posredoval pri vladi, da je izposloval sprva 60% in potem 80% prispevka od strani države za cesto od Vrhovlje do Kostanjevice in čez Mirnik do Britofa ob Idrijci. Iz besedila teh odlokov se vidi, da je deželni odbor delal res z vso vnemo na to, da se cesta čez Kobališče in do Britofa izvede, in da je delal tudi z vspehom ter od pre-računjenega zneska 220.000 gld. dosegel državne podpore do 176.000 gld. Deželni odbor je skušal za časa abstinence naših poslancev pridobiti občine in okraje same, da založe primanjkuječih 44.000 gld. ter se je obrnil dvakrat na občine. Na prvo okrožnico, katere je vabila občine in okraje, naj se oglašijo, koliko bi bile občine voljne in v stanu prispevati, je dobil deželni odbor povsem zanikalen odgovor. Na drugo okrožnico, s katero je deželni odbor predlagal, naj bi se porazdelil znesek 44.000 gld. po meri, kakor je katere občina ali okraj udeležen pri cesti, je dobil deželni odbor ravno tako nepovoljen odgovor. Deželni odbor je bil vsled tega prisiljen, da je odložil to zadevo do prvega zasedanja deželnega zbora. Deželni odbor je za

zasedanja 1900. predlagal deželnemu zboru, naj primanjkuječ 44.000 gld. prevzame deželni zalog na-se ter utemeljeval svoj predlog s tem, da občine ne morejo donasati ničesa k tako veliki zgradbi, bodoč da imajo previsoke doklade, da so zadolžene in v skrajno neugodnem gospodarskem stanju, ter da imajo zgraditi in zboljšati občinske ceste. Deželni odbor si je bil jedin, resujoč to zadevo; finančni odsek pa, v katerem so naši zastopniki dr. Gregorčič, prof. Berbuč in dr. Rojic, je predlog deželnega odbora premenil ter predložil deželnemu zboru ta-le predlog:

Za zgradbo: 1) ceste Vrhovlje - Lig-Kostanjevica - Srednje, in 2) ceste Golobrd-Britof se dovoli prispevek iz deželnega zaloge v znesku 10% stroška enako 44.000 K s pogoji:

- 1) da država prispeva k stroškom 80%;
- 2) da prizadete občine ali drugi interesi prevzamejo ostalih 10%;
- 3) deželni prispevek 44.000 K izplača deželni odbor visoki vladi v 12-letnih obrokih, in sicer 1900. in 1901. po 2000 K in potem vsako leto po 4000 K.

Deželni zbor je v seji 3. maja 1900. sprejel soglasno predlog finančnega odseka ter je bila vsled tega deželnemu odboru naloga, pridobiti občine, da pokrijejo primanjkuječih 10%, ob enem pa je vis. vlada zahtevala, da deželni odbor tudi pridobi interese za bodoče vzdrževanje te cestne zveze; kajti dokler ne bode pokrita vsa potrebščina in zagotovljeno vzdrževanje te ceste kot skladovne za bodočnost, dotlej vis. vlada ne izplača občanah 176.000 gld. ter dela ne prične. Ni pa bila le dolžnost deželnemu odboru, da izposluje 10% prispevka po interesentih, bila je eminentna naloga onih zastopnikov goriškega okraja, ki so cesto čez Kobališče in do Britofa izrekli kot svojo zadevo in ob enem svoj vspeh, da so zastavili svoje moči in pridobili interese za primanjkuječi prispevek, in če niso imeli vpliva pri vseh udeleženi občinah, je bila vsaj moralna njih dolžnost, da so pridobili one občine in interese, ki so odločni v njih politični pristasi, kjer imajo

oni sami kot voditelji klerikalne stranke veljavo. — Zgodilo pa se je nasprotno. Občini Kanal in Ajba, ki sta v odločno naprednih rokah, sta se podvrgli vplivu deželnega odbora in voditeljev narodno-napredne stranke, da sta se izrekli za cesto, proti kateri sta sprva bili z vso odločnostjo; odklonili pa sta prispevek občini, kjer ima klerikalna stranka odločilen vpliv, t. j. Anhovo in Kozbana. Še več! Dotim se je posrečilo vplivu narodno-napredne stranke, da je uklonila odpor pristavev narodno-napredne stranke v občinskem zastopu v Anhovem proti prispevku za cesto čez Kobališče, in se je konečno tudi starestinstvo v Anhovem soglasno izreklo za prispevek, je starestinstvo v Kozbani, ki je, izven mirniškega zastopnika, klerikalno, kjer gospoduje z neomejeno oblastjo župan Blažič, najstrastnejši pristaš dr. Gregorčiča in drugov, je to starestinstvo z vsemi glasovi proti onemu iz Mirnika odklonilo prispevek občine za nameravane ceste in tako onemogočilo pričetek one ceste, za katero, pravijo dr. Gregorčič I. dr., so se toliko trudili in toliko dosegli. V čudni luči se kažejo gospodje, ali ne delajo nič in ne vidijo, kaj se godi po naših občinah ali pa hočejo zopet stvar izkoristiti za svoje namene. Vprašamo dr. Gregorčiča I. dr., kaj so storili, da so pridobili občine, ki so pod njih vplivom, da bi se zagotovila zgradba ceste čez Kobališče, naj nam pojasnijo, kako je to, da so se občine pod vplivom narodno-napredne stranke proti svojemu prepričanju podvrgle ter glasovale za prispevek, in kako to, da najodločnejši pristasi njih stranke to delo onemogočujejo?

Apelujemo na gospode, ker smo prepričani, da je koristno vsako veliko podjetje gospodarskemu razvoju v naši deželi. Tu gre za cesto, katere koristi v prvi vrsti prebivalcem levega brega Idrijce v občini Anhovo in celi občini Kozbana. Prvi posestniki v teh v prvi vrsti prizadetih krajih so našuntani proti deželnemu odboru, oziroma deželnemu odborniku dr. Henriku Tumi radi tega, da se ta cesta še ne gradi, in ti iz tega razloga našuntani posestniki pa so se v občini anhovski odtegnili od seje starestinstva, kjer se je sklepalo za ta prispevek, v starestinstvu kozbanskem pa so soglasno

glasovali proti. Vprašamo našega državnega poslanca dr. Gregorčiča, kako naj odgovori vis. vladi, kedar se deželni odbor obrne nanjo, naj pokrije še primanjkuječih 10% prispevka, kako naj on zagovarja, da občine tega niso prevzele, mar naj li pove, da so občine, ki so pod njegovim vplivom, to odklonile (!), ali pa naj mu ministerstvo odgovori: „Ako nimate toliko resne volje, da uklonite trmo par občinskih zastopnikov Vaše stranke, kako se smete drzniti, da nadlegujete vlado še nadalje“?

Sleparju našega ljudstva!

(Odgovor na članke v „Gorici“ št. 44. do 46.)

II.

Glavno napako, ki je bila sleparju našega ljudstva podlaga že za prvi napad, je skrbno ponovil tudi v odgovoru ter docela prezrl — ker je hotel dalje slepiti! — razliko med produkcijo in konsumom, to je da država obdaruje alkohol in žganjine ob produkciji (ob kotlih in v tovarnah), dočim dežele smejo obdati le nadrobni konsum, kolikor ga morejo nadzorovati. Država torej obdači lahko sleherni liter žganjin, dočim dežele velike manj, ker se vendarle mnogo prikriva, a vrhu tega je prost doklad ves alkohol v obrtne svrhe, katerega je sicer veliko, pa se nadzorovati ne da. Zato tudi vlada sama ne ve, koliko od onih 3320 Hektov, ki so ostali l. 1899. v deželi, se je prodalo užitnine prosto. — Vlada je torej prav lahko sestavila svoj načrt zakona na podlagi najvišjega konsuma, ker ona obdači brez težave zadnji liter: najvišji konsum vseh dežel od l. 1896. dalje je vzela zategadel, da je lože pridobila dežele za svoj načrt in jim dokazala tako tudi svojo dobrohotnost. Tako je priznala n. pr. Dalmaciji konsum l. 1896., ki je znašal 5391, dočim l. 1899. le 3230, da dobi za celih 2161 Hektov okroglih 43.000 kron več na leto nego jej tiče po konsumu l. 1899. Podobnih zgledov je več. (O razmerju med deželami, med dobičkom in zgubo med njimi v posebnem članku.)

Vse kaj drugega pa je, ko govorimo o obdačenju konsuma z deželnimi dokladi. Dežela ne more obdačiti v tovarni in pri kotlu, nima na razpolago finance, marveč

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski. (Dalje.)

»Čutim s teboj, o cesar, z vsem svojim srcem in z menoj vred tudi zemlja in morje, ne izvemši Vinicija, ki te obožuje v svoji duši.«
»On je bil meni vedno drag,« reče Nero, »dasi služi Marsu, ne pa Muzam.«
»On služi pred vsem drugim Afroditi,« odvrne Petronij.

In nakrat se odloči, da z jednim mahljajem pomaga svojemu nečaku ter ob enem odvrne od sebe nevarnost, ki mu je pretila.

»Zaljubljen je kakor Trojilo v Kresido,« nadaljuje. »Dovoli mu, gospod, da odide v Rim, ker drugače mi kar vsahne. Ali veš, da se je ona ligijska zastavljanka, katere si mu podaril, zopet našla in jo je Vinicij, odhajaje v Ancij, pustil pod varstvom nekega Lina? Nisem ti omenjal tega, ko si zlagal svoj slavošpev, kar je najvažnejše izmed vsega drugega. Vinicij je hotel, da bi ona bila njegova ljubica; ko pa se je pokazalo, da je čednostna kakor Lukrecija, se je vanjo zaljubil ter želi se z njo oženiti. To je kraljeva hči, torej odličnega rodu — on pa je pravi vojak: vzdiše, sahne in ječi, ob enem pa čaka dovoljenja svojega cesarja.«

»Cesar ne izbira žene svojim vojakom. Čemu mu je treba privoljenja?

»Rekel sem ti, gospod, da te obožuje.«
»Radi tega sme biti še bolj gotov, da mu to dovolim. Ona je zala deklica, samo preozka v bedrih. Augusta Popeja se mi je pritoževala o njej, da je urekla najino dete v vrtu na Palatinu.«
»Toda jaz sem dokazal Tigelinu, da bogovi niso podložni nikakemu vplivu. Ali se spominjaš, božanstveni, kako si se na to nasmejaj in zaklical sam: habet!«

»Spominjam se.«
»Na to se obrne k Viniciju: »Ali jo ljubiš tako, kakor trdi Petronij?«
»Ljubim, gospodar,« odvrne Vinicij.
»Torej ti zapovem, da jutri odrineš v Rim, se z njo oženiš in da ne prideš pred me brez poročnega prstana.«

»Hvala ti, gospodar, iz dna duše.«
»O, kako je prijetno, osrečevati ljudi,« reče cesar. »Vse svoje življenje ne bi hotel delati ničesar drugega.«
»Skaži nama še jedno milost, božanstveni,« reče Petronij, »ter izreci to svojo voljo pred Augusto. Vinicij bi si ne drznil nikdar, oženiti se z osebo, ki ne ugaja Augusti; ti pa, gospod, lahko z jedno besedo potolažiš njeno nejevoljo, ako izrečeš, da si to sam zapovedal.«

»Prav,« odvrne cesar. »Tebi in Viniciju ne morem odreči ničesar.«

Na to se vrne v vilo, ona dva pa sledita za njim polna veselja, da se je to srečno izteklo. Vinicij se je moral premagati, da ni objel Petronija okrog vratu, kajti sedaj se mu je zdelo, da so odstranjene vse ovire in vsa nevarnost.

V atriju pa sta mladi Nerva in Tulij Senecio zabavala Augusto s svojim razgovorom, Terpnos in

Diodor pa sta ubirala strune na citrah. Nero je vstopil, sedel na stol, bogato vdolan z želvovino, ter pošepetal nekaj na uho grškemu dečku in potem čakal.

Deček se takoj vrne z zlato škrljico. Nero jo odpre in potegnivši iz nje ovratnik iz velikih opalov, reče:

»Te dragotine so vredne današnjega večera.«
»Lesketajo se kakor zarja,« spregovori Popeja, misleča si, da je ovratnik njej namenjen. — Cesar se nekoliko časa poigra z dragocenimi kameni, naposled pa reče:

»Vinicij, v mojem imenu oddaj ta ovratnik mladi ligijski kraljici, s katero se moraš na mojo zapoved poročiti.«

Popeja obrne jezen in začuden pogled v cesarja in Vinicija ter ga konečno upre v Petronija. Toda ta, sklonjen malomarno čez naslonjač, pogladi z desno roko pljunko, kakor bi si hotel dobro zapomniti njeno obliko.

Vinicij se med tem zahvali za dar, pa pristopi k Petroniju, ter mu reče:

»S čem naj se ti zahvalim za vse to, kar si storil za-me danes?«

»Žrtvuj Evterpi par labudov,« odgovori mu Petronij, »hvali cesarjeve pesmi ter smeja se vsem zlim slutnjam. Nadejam se, da rjovenje levov ne bo več vznemirjalo snu ni tebi, niti tvoji ligijski liliji.«

»Ne,« odvrne Vinicij, »sedaj sem popolnoma miren.«

»Naj vama bo sreča naklonjena! Toda sedaj pozor, kajti cesar je vzel znovi v roke liro. Pridrži sapo, poslušaj ter prelivaj solze.«

(Dalje pride.)

more pobirati svoje doklade le pri prodajalcu, kolikor ta na drobno potoci raznih zganjin. Kdor torej tako dosledno in drzno pisari ter na stvaren odpor zopet racuna deželne doklade na najvisji konsum po vladni statistiki v teku starih let, torej doklade na vseh 3320 Hektov, racunajoc brez slehernega dokaza kar po 60 kron, ta slepari citatelje na necevno smel in kazni vreden nacini! Jaz sem potrdil, da vlada z lehkoto obdaci vseh 3320 Hektov, dežela pa veliko, veliko manj. Koliko, tega danes nikdo ne ve; niti finančno ravnateljstvo ni znalo le približno povedati kako stevilo! A da posebno masten zaslužek ne more biti, sem dokazal; enako tudi, da je deželni odhor že poskušal s svojo režijo, pa se je silno opeknel. Povedal sem tudi, s kako težavo je doletel in zaokrožil visoko navzgor konsum na 1800 Hektov ter oddal doklade v zakup. Ako bi bila le polovica tega res, kar je člankar širokoustil, bi se zakupniki vse drugače pulili za ta zakup in dežela bi dobivala čedalje več, ne pa, da letos ni hotel nihče niti toliko ponuditi, kolikor je dobila dežela lani.

Jaz sem vzel povprečnico konsuma 3983 in sicer iz prve vladine predloge. Ako je vlada pogrešila, naj člankar njo pokrega! Mogoče, da je letošnja povprečnica kaj visja (člankar sam navaja le za 84 Hektov visjo!), ali ko gre za tako važno javno podjetje, se pač ne sme računati z najboljšimi optimističnimi stevili. Skušnje dokazujejo, da pri javnih podjetjih so se prav črnogledi računali navadno veliko preoptimistiški*).

Od te povprečnice nisem odbil 50% le na račun tihotapstva, kakor impertinentno laže sleparovič, marveč sem vstrel tudi vse zganjine, ki so proste doklad, katerih množine pa ni mogoče določiti*). Tako sem dobil stevilo, ki je naravnost glasno svarilo deželni samoupravi, naj ne dela podobnih nevarnih poskusov na — žepe itak dovolj revnih deželanov!

Povedal sem tudi mnenja strokovnjaka s Kranjskega (ime, če bo treba, je na razpolago in — zamaši usta!), da bi utegnili rezijski pobratiti do 56%, kajti čim manjša je dežela toliko večji so ti odstotki. Ako so znasali ti na Solnograškem 31%, ali ni verjetno, da bi v mali Goriski veliko presegali to itak že visoko stevilo? Zato verjem strokovnjaku s Kranjskega, da bi utegnili znašati do 56%; imam v rokah natančen proračun za urade in upravo, kakor si on misli po kranjskem uzorcu tudi za našo deželo. Ako se oni člankar v „Gorici“ že toliko naslanja na Kranjsko, naj bi vzel tudi ta kranjski uzorec in račun v poštev, pa pride — ako bi ga ne vodili drugi nameni! — povsem do mojih zaključkov. — Toda zaman je pravda z njim, ako trdi, da je rezijska na Kranjskem znašala le 10% (!) in da na Kranjska pač ni mnogo večja od Goriske? — Ako pa pomislimo, da je Kranjska nad dvakrat večja, da je tam vlada sama računila 16.444 Hektov, pri nas pa le 3320, potem je jasno, da s takim mozem se ne more resno polemizovati. — Prav ta velika rezijska nasproti veliko premajhnemu konsumu, ki je podložen obdačenju, je bil glavni vzrok našega odpora, da se na žepe davkoplačevalcev ne bodo delali podobni eksperimenti edino jednemu profesorju Berbuču na ljubo, ki je sprožil to vprašanje brez pravih podatkov, na katere bi se smel opirati.

Ali še nekaj! Sleparovič je v svojem odgovoru popolnoma prezrl moj račun, napravljen po njegovi formuli, da bo imelo kupujoče ljudstvo v deželi na 3320 Hektov (40% zganjin, torej 8300 Hektov) po 12 vin. dobička — 99.600 kron, torej v 10 letih (— zakaj 10?!) — 996.000 kron! Ta svota je veliko bliže resnici nego sleparski računi v „Gorici“. To je resničen dobiček, ne sicer za deželno blagajno, ali — za žepe našega ljudstva! Zakaj je to zamočal? Ali ne, ker hoče dalje — slepiti citatelje „Gorice“, ki bi bili opozorjeni na neko veliko resnico v „Soči“?!

Prihodnjič konetna števila iz cele Avstrije, ki bodo najbrže moj zadnji odgovor, ker bo

stvar „Sočinim“ citateljem povsem jasna. Ti članki niso le časnikarska polemika, marveč pojasnujejo citatelju jako važno vprašanje, ki živo sega v naše državne in deželne finance. A. Gabršček.

DOPISI.

Iz učiteljskih krogov. — „Tres fa-cient collegium“ — in ta prislovica se je sedaj vresničila pri nas na Goriskem. Kaki trije sebični učitelji so izstopili pred nekaj leti iz našega učiteljskega društva, a pravega vzroka za to niso nikedar povedali. Od tedaj so čakali le priliko, kedaj zopet stopiti na površje; in najlepša prilika nudi se ravno sedaj, ko gg. nunci vsiljuje „Slomšekovo zvezo“. Eden teh je oni dopisnik v „Gorici“ od torka, — bodisi tonzurizan, maziljen ali nemaziljen. In ti učitelji so iz početka prikrivali svojo barvo, trdili pa, da gg. nunci niso bili nikoli naši pravi prijatelji in ne morejo biti, ker sleharni duhoven smatra že od nekedaj učitelja kot svojega rivala v yasi, pri tem gre za prvenstvo, katero ne kaže dati iz rok. Oni g. dopisnik si je v svoji prismojeni butici sezidal nek „Festungsviereck“ učiteljev pri Gorici, ki je baje velikanske dobrote prejel od duhovske strani. Imenuje neke klerik. zavode v Gorici, ki pa zadnji čas zelo slabo vspevajo, tako da se otroci navadno že v enem letu v njih prežive, ker je baje preveč molitve, premalo dela, — preveč strahu, premalo morale; pozabil je ali ne hotel navesti ono rovanje, hujskanje, tožarenje, — sploh neyšečnosti, ki so jih mnogi gg. nunci učiteljem ali grenke ure učiteljskim družinam neopravičeno povzročili v teku dobrih 25 let. Prejšnji dopis v „Soči“ je torej sposobno zrcalo oni trojici in vsem farskim karikaturam, ki mislijo in hočejo na vsaki način zasnovati nove zdražbe med učitelji v deželi, ker trde, da razmere v učiteljskem društvu goriskem so od nekedaj take, da zavednim učiteljem ni obstanka — se vé prismojencem. — Zakaj pa tega niste povedali pri svojem izstopu? Iz tega sledi, da vam ni bilo nikdar do resnega — sporazumnega delovanja, da ste hinavci, koristolovci, ter se vam sline cede po onem „Festungsvierecku“, kamor se menite s pomočjo gg. nunccev vrniti, da ste kruhoborci, ki bi se radi na škodo drugih ojačili. Če vas dobro pretehtajo gg. nunci, niti niste za posel, manjka vam zvestobe. Vendar ste pa dolžni sedaj povedati one napake našega društva in nespodobno vedenje posameznih učiteljev, kar naj učiteljsko društvo od onega dopisnika terjaja. Če ste bogati psovki, — neotesanost in robotost vam je tako last, — svobodno z njimi na dan; velike večine goriskih učiteljev vendar ne prepričate, da hudic je Bog, da gg. nunci hočejo z novo ustanovljeno podružnico „Slomš. zveze“ naši stvari koristiti, in bodo pomagali zidati učiteljski konvikt našim otrokom in sirotam. — Kaj pa, ko bi se podružnica s časom umešavala v polit. stvari... in je le pobožna manovra za bliž. deželnozbornske volitve?.. Zato pa z dopisnikom onega farovškega zavijača se ne spuščam v nadaljno polemiko, ker ga ne smatram resnim, — če pa boste le izzivali, pele bodo osebnosti. Rečem: Na vaše obilo kokodakanje vam gg. nunci gotovo ne puste izleči premnogo piščancev....

Od beneške meje. — Čudno prikazen so pokazali oslovski pastirji v Kozbani v nedeljo 2. t. m. ob prihodu g. dr. Tume, kateri je prišel kakor čestiti in pošteni gospod za blagor potrebnega ljudstva za pojasnilo s kozbansko občino o perei zadevi 10% prispevka za dve cesti po vrhu in pri Idriji do Britofa. — Ti brezumni in hudobni ali v poduku zanemarjeni mladenci, v času, ko je govoril dr. Tuma na javni seji v občinski pisarnici, so zvižgali, tolkli na neke kositarje in tulili s trombeto kostanjevega olubja kakor stekli in zagladjeni volkovi, da je bilo groza slišati. Vprašam Vas, divjaki, kedo Vas je naučil take prikazni delati proti poštemu človeku, kateri je prišel v občinsko pisarno le za blagor ljudstva in nič drugega. Ako bi bilo naše starasinstvo dovolilo par tisoč goldinarjev prispevka za omenjene ceste, kaj niste bili dobili povrnjen ta znesek za Vašo cesto pod Kozbano? Zdaj nič nam nič Vam. Razvidno je, da ste s tem sami sebi nos odrezali, in kri poteče po Vaših uslih, ker vidite, da Vi rajši sami sebe ugonobite prej ko svojemu bližnjemu pomagate. Vi ste trdovratno pokazali željo svojih umazanih obrazov proti možu, kateri Vam ni nič hudega storil. Kaj delata, gg. župnik in župan? Kaj delata,

kaj tako paseta svoje ovčice?! Saj ni bilo znano onim divjakom, da pride dr. Tuma v Kozbano. To se jim je moralo le naznaniti!!

Sramovati se mora Kozbana pred celo gorisko deželo, da ima toliko posurovelega ljudstva v svoji občini.

Domači opazovalec.

Iz Kozbane. — Strašno jih je spekle — namreč naše klerikalne korifeje — da jih je njihov najboljši pristaš, bivši podžupan, tako strašno blamiral, ko je v svoji pijanosti javno kričal, da je treba vse Tumovce pobiti. Niso vedeli, kako bi si pomagali iz zagate, in še sedaj ne vedo, kako bi se oprali. Spočetka so hoteli lahkoverne citatelje „Gorice“ namenoma varati s tem, da se hoteli vso krivdo bivšega podžupana naložiti sedanjemu podžupanu v Golembrodu na ramena. Pa ni slo. In ker to ni pomagalo, so se spravili po receptu: namen posvečuje sredstva, na g. učitelja v Kozbani, ki na vsem tem ni prav ničesar kriv! Kako lopovski umejo biti dopisniki „Gorice“, ako zadenejo na protikritiko, je najboljši dokaz notica iz Kozbane v „Gorici“ od dne 4. junija, kjer je dopisnik spekulativno zvaril nekatere stavke iz dotične „Soče“ in vso skrupularijo naperil — proti kozbanskemu g. učitelju, dasiravno ta vendar ne more biti, odgovoren za grehe slavnega kozbanskega ekspodžupana. Fej, hudic! Takšnih časnikarskih lopovščin nismo doslej niti od „Gorice“ pričakovali!*)

Nekaj imenitnega pa smo izvedeli iz zadnje „Gorice“. Izvedeli smo namreč, kako se kozbanski klerikalci po svoje veselijo. Dotični ekspodžupan, o katerem se je pisala doslej že cela vrsta dopisov v „Soči“ in „Gorici“, dasi ni niti vreden, da bi ga pes obljajal, se je namreč v neki gostilni v Kozbani „veselil“ s tem, da je kričal, da je treba vse „Tumovce“ pobiti. Lopa razveseljava to! No, in če kdo takšno „razveseljevanje“ pribije v javnosti, se mu očita, da „napada, zmerja, hujska in po časnikih blati mirne briske ljudi, ki so moralno pač vzvišeni nad njegovimi židovskimi (sic!) nazori...“ itd. G. dopisnik pravi koncem svojega dopisa v „Gorici“ št. 46: Kdor seje veter, žanje vihar. Prijatelj! Na Vas in Vaših pristaših je, da si ta izrek Vi sami dobro zapomnite, sicer mora priti tudi za Vas čas, ko se bode ljudstvo naveličalo Vaših hujskarij in Vam po Vašem lastnem receptu zakliče: ven z vami! Y.

*) Jih že spoznate še bolje. V „Gorici“ od torka je napad še bolj lopovski! Tam v jezuitski obliki naravnost hujskajo ljudstvo na učitelja, naj bi ga — prelepli. „Ven z njim!“ tako kričijo. Take krščanske nauke širijo zdaj iz — farovžev. Ali jih je naše ljudstvo zidalo v take namene? — Op. uredn.

Domače in razne novice.

Osebnost. — Ravnatelj učiteljske pripravnice v Ljubljani gosp. Hubad je imenovan deželnim šolskim nadzornikom za Kranjsko, ravnateljem na pripravnici pa gosp. profesor in okrajni šolski nadzornik Levec. V učiteljskih in naprednih krogih na Kranjskem pozdravljajo ti dve imenovanji z vidnim zadoščenjem. Poštni oficijal gosp. Gregor Bartol v Trstu je imenovan poštним kontrolorjem istotam.

Občinski svet v Gorici je sklenil v seji v četrtke podati gledé na bohinjsko železnico zahvale ministroma Körberju in Witteku ter vit. Holzerju, ki se je svoj čas mnogo potegoval za drugo železniško zvezo s Trstom.

Cesta čez Kobališče. — Opozarjamo na ta članek v današnji „Soči“ posebno prebivalce kanalskega okraja, in še prav posebno občinarje anhovske občine ob vrhu do Idrije. Članek pač jasno dokazuje hinvastvo klerikalne stranke!

Profesor Bežek o slovenskem pravopisu. — Kakor krasna ženska v preprosto lepi obleki, tako se nam vidi naša mila slovensčina v enako priprosti kakor lepi pisavi, ki nam služi v knjigi za javno in v pisanju za medsebojno rabo! Naš književni jezik je prava, le nekoliko opiljena ljudska govorica, in imamo preprost ter jasev pravopis — ravno tema dvema srečnima okoliščina se moramo zahvaliti, da se je slovenski narod v preteklem polstoletju tako naglo probudil, da ukažen sega po slovenski knjigi in se z elementarno močjo osvobaja gospodarsko in politisko. Najzdatnejši dokaz o tem, da je naš knjižni jezik prava narodna govorica in da je naš pravopis jasev in preprost, nam daje družba Sv. Mohorja, ki je privabila med našim malim narodom ogromno število 80.000 udov v svoje vrste! In kako hitro se priučili naša šolska mladina slovenskemu pravopisu! Naši mogočni in ošabni sosedje o svoji mladini ne morejo izreči takove trditve. Že dosti manj preprost od našega je italijanski pravopis, kajti ondi pišejo dosti-

krat po 2—3 črke za en sam glas. Koliko pa se morajo mučiti in truditi po šolah Nemci, da se priučijo pisati pravilno nemščino! Njih pravopis zahteva vse polno posebnosti in priveskov v vrsti in nad vrsto, ki nemško pisavo patijo, da je kakor mozoljav obraz!

Se neprimerno težje pa se je priučiti francoskemu in angleškemu pravopisu! Tam se pisava in govorica le malo ujemata, tam besedo drugatje zapisejo, drugatje izgovoré. Izomikani Francozi zavideajo nas Jugoslovane za naš lep, preprosti pravopis in vzeli si ga bodo za uzorec, kedar bodo svojega umno preurejali. Prav nič nas torej ne boli, če se kakov omejen goriski Italijan posmejuje našim pipam! — Ali kakor vsako cloveško početje, ima tudi slovenski pravopis še nekaj nepopolnosti. Te izvirajo zlasti od tod, da včasih ni določeno, ali bi pisali besedo po sedanjih izbrušeni govorici, ali po lepše doneči prvotnejši, ali bi izpeljali ta ali oni izraz od tega ali onega debla itd. Menda prav sodimo, ako rečemo, da je več kot 95 odstotkov našega pravopisa utrjenih in splošno pripoznanih. Mi, nestrokovnjaki, in široka masa čitajočega in pišočega naroda teh pomankljivosti pisave, kolikor jih je še, niti ne čutimo. Druga pa je med strokovnjaki! Saj smo še v preteklem stoletju Slovenci imeli Kopitarja in Miklošiča, dva slovničarja svetovne slave, in umljivo je, da se je ohranila med njih potomci rahločutna skrbnost za pravilnost slovenske govorice in pisave, da radi iztikajo za napakami in hibami, ter jih iztrebljajo. In tako nastane sedaj pa sedaj vojska med njimi, in v hudih bitkah se odločujejo napredki slovniški in pravopisni. Ker smo majhen narod, se zaričujemo za tako vojsko seveda vselej vsi in v širnih krogih se vrše slovniški in pravopisni razgovori, povsodi žele jasnega pogleda v povod vojski. Kaj takega se vrši med Slovenci zopet zadnja leta, zlasti odkar je izdal velezaslužni slovenski učenjak profesor Levec posebno knjigo: „Slovenski pravopis“, in v njej uvaja nekatere posebnosti, ki mnogim ne ugajajo, drugi pa jih krepko zagovarjajo. Stvar je postala posebno važna zaradi tega, ker se je govorilo, da ima postati Levčeva pisava oficijelna, potrjena in zaukazana od naučnega ministerstva.

Sedaj se oglašajo slovničarji pro in contra, širni krogi pa z zanimanjem zasledujejo pravdo in radi poslušajo vsakega, ki jim jo razlaga, zlasti če je tako odličen strokovnjak, kakor je gosp. V. Bežek, profesor slovenščine na učiteljski v Gorici, ki ima vrhu teoretiškega znanja tudi dovolj izkušnje kot zaslužen bivši urednik „Ljubljanskega Zvona“, našega prvega leposlovnega časopisa. Oznacili smo svoje stališče v najnovejši naši abecedni vojski; kratek obris zanimivega govora, ki ga je imel prof. Bežek dne 13. t. m. v goriski čitalnici, prijavimo prihodnjic.

Štrajk v Podgori in klerikalci. — Tudi v to sta morala vtakniti Pavlica in Gredolčić svoj nos. Povsod hočeta biti, tud' kjer ju prav nič ne potrebujejo. — „Prism.“ od četrtka pravi, da je Pavlica poslal Gredolčiću na Dunaj natančno brzojavko o vzrokih in pravičnih zahtevah delavstva; ta je res vlado interpeloval, ali vlada je ves čas skrbno posredovala, kolikor je mogla in smela. Interpelacija je le sleparija za one, ki so še tako neumni, da bi v to verjeli. Kaj pa hoče vlada v takem sporu, kakoršen je bil v Podgori? Vsa ogorčenost se obrača proti dvema nadzornikom. Ali gotovo je, da sta izvrševala le višje povelje. Morda je način neuljuden, to bi ju utegnilo nekoliko potlačiti, ali vsa odgovornost pada na višje. Tu pa se tolče po sedlu, da bi bolelo konja. — Klerikalci gotovo ne bodo pomagali, ker ne znajo in ne morejo. Z rožnim vencem in s — policijo se tu nič ne opravi! Pavlica vodi delavce na Sv. Goro, Gregorčić na Dunaju pa policijo kliče, — a tako se delavsko vprašanje ne rešuje.

Odkrite tatvine. — V zadnjih dneh so se zgodile po Gorici tatvine, zdaj tu zdaj tam. Nekemu Marinčiču iz Kozane je bilo ukradenih v neki gostilni pri Soskem mostu par čevljev, v mesnici na Stolnem trgu je bil izginil krožnik poln sardel, kateri pa je tat položil nazaj, sevč brez sardel, nekemu vojaku je bila ukradena kapa, drugod zopet so izginile rute, kolajne itd. Seveda se je iskalo tatove, ali zaman. Sedaj pa so našli v neki hiši na Stolnem trgu končno jednega izmed teh tatov. Ta je 19-letni Alojzij Srebrnič iz Medane, ki je umobolen ter je bil že nekaj časa radi tega v bolnišnici. Polne žepe je imel raznih ukradenih rečij. Revez je bolan na umu. Priznal je razne tatvine, izpovedal pa tudi, da ga je spremljal pri kraji bratranec Josip Srebrnič.

Klerikalne lumparije. — „Prismo-jenec“ poroča, da neki „neznan zlikovec“ je razbil železen križ med Žago in Srpenco in pravi o tem, da: Gabršček in Tuma smeta biti ponosna na tega zlikovca! — Vsemu, kar je slabega, sta torej kriva Tuma in Gabršček! Potemtakem sta kriva tudi tega, da je sla pred kratkim neka farovška kuharica „zrak menjat“, a nunc je pripeljal v Gorico neko drugo punco v zdravniško preiskavo, ki je seveda pokazala, da je še devica, — in s tem spricalom je nunc dokazal, da ima — devico za kuharico, ergo da je nesramno obrekovan! Ako sta Gabr. in Tuma kriva zaradi onega še neznanega zlikovca, zakaj bi ne bila kriva tudi te znane farovške historije? — Kriva sta gotovo tudi, da je

*) Glejte dokaz v inaleml! V Pevmi so zidali farovži! Preračunjen je bil na okroglih 7000 gld. Podjtnik, ki se je ponujal, bi ga bil tudi zgradil za to ceno, še lepši bi bil nego je današnji... ki se je sezidal pod Budinovim vodstvom za okroglih 11.000 gld.!

*) Neki statistični podatek smo zasledili le pri — kisu, namreč da se ga je porabilo lani, precej nad — 500 Hektov, torej okroglo 16%. Kje je še vse drugo? Le v mizarstvu ga mora li zopet najmanj toliko! In vse to brez vinarja doklade!

neki nunc te dni v javnem kraju v Gorici počenjal skandale v veliko zabavo občinstva? — In ko se pri kuharici zopet kaj ponesreči, bosta tudi kriva Tuma in Gabršček! Jako komodno! To — naš odgovor. Pride lahko še!

Kaj išče na Krasu? — Kdo? — I nu: dr. Treo! Tako vpraša „Prismojenec“! Dr. Treo, sam pol Krasevca, večini Krasevcev bolj in bliže znan nego vsi Pepeti in Gredolci, je zivel na Krasu, ima najozje rodinske zveze na Krasu, je vsak teden na Krasu, — zdaj pa goriski nunci se popraskujejo: kaj išče dr. Treo na Krasu? — „Prismojenec“ vpraša dalje: „Anti ne misli kandidirati za deželni zbor na Krasu?“ — Lejte si, kako skrb imajo goriski nunci! I nu, zakaj pa bi ne? Ali bi ne bil dr. Treo prav dober zastopnik Krasa v deželnem zboru? — Kakor v obče tako tudi na Krasu ni ravno preveč takih mož, ki bi mogli reči, da so kakor nalašč ustvarjeni za poslanca, ki bi imel vse potrebne sposobnosti. In glejte, dr. Treo je čislani odvetnik in ima vse sposobnosti za dobrega — kraseškega poslanca, ako ga bodo Krasevci volili. Ko se bodo postavljali kandidati, bodo imeli glavno besedo volilci na Krasu. Kdo ve, da ne dajo takrat „Prim. Listu“ odgovor na to vprašanje s kratkim: „anti“!

Tako, zdaj smo odgovorili, „Prismojenec“ pa naj hitro začne svojo obrt po farovškem receptu: z obrekovanjem in podlami napadi na dr. Treota, ki je tako nesramen, da brez dovoljenja goriskih nunccev — hodi po Krasu!

Koliko Slovencev je v Gorici po zadnjem ljudskem štetju, še vedno ne vemo. Magistrat tega noče objaviti. Iz tega sledi, da jih vendar niso mogli pohrustati toliko, kolikor bi radi. Drugače vemo pa, da so jih vpisali na stotine in stotine za Italijane!

Kljubu hrustanju je našel goriski magistrat v mestu toliko Slovencev, da si niti ne upa tega javno povedati! Ali navzlic temu se predrzno dr. Češut poditi slovenščino iz cerkve! Kako se to vjema? Kakšna je torej ta „laska“ Gorica, ako magistrat noče na dan s številom mestnih Slovencev? Le ven s tistim številom, potem pristajemo k istemu se one, katere so pohrustali, pa boste videli, kako na sibihi nogah stoji „italianità“ Gorice!

„Katoliško politično društvo“ v Boleu so ustanovili nunci bolškega okraja. Nunci delajo torej zgago v celi deželi po enakem receptu! — Ako bi šlo res tako dalje, kakor zelé politikujoci nunci, bi bili vsi prebivalci le za to tukaj, da plačujejo davke in dobro zakladajo farovž, iz katerih nunci pašujejo nad ljudstvom! Ne boš Jaka! Hipnih uspehov bodo še imeli, ali v prah se stré vse to umetno sleparstvo! — „Prismojenec“ pravi, je bilo nad 100 mož na ustanovnem shodu. Vemo dobro, kakošni možje so to! Tudi z zupanom Černoto iz Lega so se pohvalili. Obžalujemo moža, da se še vedno noče ali ne more otresti farovškega nadzorstva. Bil bi drug mož v okraju, ako bi ne taval za nunci ali narobe: ako bi se mu nunci za sukunjo ne obesali. Takó pač ne more biti z našo stranko v prijaznosti. Kaj se to pravi, bo čutil sam!

Na shodu sta govorila dva nuncia, vikar Ivančič s Srpenice in kaplan Abram iz Bolca. „Tutti frutti“ bi bili v odgovor najbolj na mestu! Že se pride! — Nunci v cerkvi, v spovednici, na shodih, povsod oni, kaj hočete več? Bolčani, zlati časi se vam obetajo! Le pridno molite, pa take nuncce dobro redite, pa se vam bo dobro godilo in nebesko glorio boste gledali!

„Friuli Orientale“ in c. kr. poštni uradniki. — Ko je naznanil „Friuli“, da iz Gorice v Trst sta premeščena kot kontrolorja poštna oficijala s kolodvoru Ed. USSai in G. Zandigiacomo, je javkal zraven, češ, zakaj vendar da pošiljajo strani tako izvrstna uradnika, ki sta tako dobra goriska patrijota, katera ljubijo vsi, per il loro sincero amore alla nazionalità nostra“ (t. j. italijanska.)

In pri tem ne more drugače, da udari po slovanskih uradnikih, češ: glejte, ta dva dobra Italijana odideta, ostane pa neki uradnik, ki je Slovan in „ultrapanslavističnega mišljenja“. Tukaj tiči tista velika lopovščina, na katero je nameril „Friuli“. Italijanski uradnik, ki se priznava in kaže povsodi Italijana, (včasih morda tudi preveč! Saj se vemo, kaj vse so počeli že v Gorici razni c. kr. avstrijski uradniki proti Avstriji!) mu je vzoren uradnik in javno povdarjajo, da ga ljubijo Goričanje radi njegove iskrene ljubezni do italijanske narodnosti. To govori dosti! Slovan pa sploh ne bi smel po mislih teh italijanskih zbesnelcev pokazati, da je Slovan. Ako le reče kedaj: Jaz sem Slovan, pa ga že razkričujejo kot „panslavista“. Tako mora biti tudi v gorenjem slučaju.

Mi vemo marsikaj o raznih c. kr. uradnikih italijanske narodnosti v Gorici. Ako bo „Friuli“ razkričaval naše mirne in vestne uradnike za „panslaviste“, pa mu vrzemo podvojeno, potrojeno ali še po več morda. Zahvalit naj se gredo prizadeti potem v uredništvo „Friulijev“.

Vidi se, da „Friuli“ hoče živeti svoje življenje v prepiru, kateri hoče z nova znesejati med Slovence in Italijane, katere naravnost hujša proti nam. — Pa mi imamo tudi še orožje, s katerim odgovorimo lahko prav občutljivo, za veste, kako!

Preganjanje slovenščine iz cerkve. — Mladi laski odvetnik dr. Češut, po kate-

rega žilah se pretaka slovenska kri, se je oglasil v četrtki v občinskem svetu proti temu, da se „uvaja“ slovenščina bolj in bolj v goriske cerkve. Sestel je, koliko duhovnikov slovenske narodnosti je nastavljenih v „laski“ Gorici, da so celo kapucini in frančiškani sami Slovani, pred vsem pa je segrela Češutu „lasko“ dušo slovenska propoved v cerkvi sv. Ignacija na Travniku. — Zahteval je tudi, da naslednik župniku na Placuti, ki gre v pokoj, mora biti Lah, kakor tudi se mora nastavit v cerkvi sv. Ignacija, ko odide slov. kaplan, Lah. „Pogruntal“ je celo to, da se tudi v Stolni cerkvi dela na to „per far progredire la campagna slavizzatrice“. Pozval je občinski svet, da naj dela z vso silo na to, da se ta „azione slavizzatrice“ zatré itd. Z jedno besedo: zahteval je za Gorico le laskih duhovnikov, ki bi hitro pregnali iz cerkve še tisti kosček slovenščine, kar je najdete tam. Ta ljubeznivi dr. Češut je šel celo tako daleč, da je trdil, da Lah se odvrtačo od cerkve, ker vidi, da se v njih žali njihova narodnost. Gosp. doktor je pač dobro vedel, da tu ni govoril resnice — saj je vendar jurist! Resnica je ta, da Lah v Gorici se nimajo prav v ničem pritožiti, da bi bili zapostavljeni v cerkvi, pač pa smo Slovenci v gotovih ozirih jako na slabem. Koliko truda in „hujskatev“ je stalo, da se je na primer uvedla popoldanska pridiga v cerkvi na Travniku. Šele strah pred unijativom jo je spravil v življenje!

Na govor dr. Češuta se je oglašil znani pre Zoratti, ki je potrdil, da je vse tako res, kakor je rekel predgovornik, ali rekel je pa tudi, da ni italijanskih duhovnikov. Predlog, da se morajo upreti proti „invasione dello slavismo“ v goriske cerkve, so sprejeli potem seveda soglasno.

V takih rečeh ima odločevati cerkvena oblast, ki se mora pri tem ozirati na dejanske potrebe prebivalstva. Župan pa bo gotovo uplival na kardinala, da naj nastavlja v Gorici le laske duhovnike. Kaj stori kardinal? Ako hoče biti pravičen zahtevam vsega prebivalstva, se ne sme ozirati na sklepe občinskega sveta, marveč imeti mora pred očmi le resničen položaj in ne onega izmišljenega v občinskem svetu, pa naj bo to kakemu vročernemu kapunu, kakor je dr. Češut, prav ali ne! Ali kaj se zgodi, bomo videli in potem se ravnali.

Tiste Slovence pa, ki pohajajo pisarno dr. Češuta, opozarjamo na gorenje dejstvo, da ta ljubeznivi gosp. laski dohtar ne privošč Slovencev v mestu v cerkvi slovenščine, — kaj ko bi si tudi oni premislili, „privoščevati“ mu tisto, kar tako rad sprejema iz slovenske roke ob zvoku slovenščine!

Klerikalna poštenost. — „Prismojenec“ se je hinavski polaskal gosp. Florj. Čehovinu v Brancici, češ, da je odklonil narodno-napredni stranki prostor za shod. S tem je „Prismojenec“ hotel gosp. Č. vsteti že med svoje bojevitete čete. — Toda gosp. Č. ne mara za tako čast. Poslal je „Prismojencu“ izjavo, da poročilo ni resnično, marveč res je to, da on sploh ne da prostora ne za eno ne za drugo stranko. Toda klerikalni postenjaki te izjave nočejo priobčiti. — Zdej ima tudi gosp. Č. dokaz, kako težek je boj s takimi — postenjaki.

O kuratu Kodriču na Trnovem se izve vedno kaj novega. Na Trnovem imajo bralno društvo, katero združuje v sebi zlasti mladino, ki se prav pridno oklepa društva, katero skrbi tudi za petje. Fantje so navdušeni in se z veseljem uče petja, katero bo v društvu pod sedanjim vrhim vodstvom njim le na korist. Kurat Kodrič pa gleda društvo po strani, in čuje, kaj si je bil se izmislil ta vinski modrijan! Napravil je mežnarja, da je povabil fante v farovž, da jih začne tam organizirati poučevati v petju. Radovedni, kaj da bo, jih je prišlo kakih 20, seveda samo pogledat. Navzoč je bil tudi Kodrič. Ali je bil takrat skrivnostno-sladko ginjen ali ne, o tem molčé viri. Vprašal pa je fante, kakšen glas da bo on pel. Namuznili so se mu ter mu svetovali, naj lepo molči, ako nima glasu. Na to pa so se obrnili in odšli, ker Kodriča predobro poznajo.

Kaj pomeni tak pojav? Nič drugega nego poskus, napraviti razdor v društvu, katero smo gori omenili, razcepiti pevce, da tako ne bo nič ne tu ne tam, kar bi bilo Trnovcem le v sramoto, ali v veliko veselje ginjenemu Kodriču.

Tako je na r dno delovanje današnjih politikujocih nunccev, tako delujejo na razdor med društvi, potem pa se hvalisajo, kako da so uneti za pravi napredek ljudstva! Tako je narodno delovanje na „katoliški podlagi“ — Čast Trnovcem, da so pokazali Kodriču hrbet, kakor mu priteče!

In zadnjič ste čuli, kako je zlorabil podgorski nunc celo molitev proti društvu, katero ima buditi Podgorce k narodni zavesti ob jako nevarni jezikovni meji! Tuga imate „obmejnega“ duhovnika pri narodnem delu! Kaj njemu mar za narodno zavest, zadostuje, da društvo ni njegovo, pa lop po njem. Kaj bo, ako prično še drugi obmejni duhovniki posnemati podgorskega zbesnelca, lahko presodite!

Na Lokve napravi trnovsko bralno društvo jutri izlet. Na Lokvah je ta dan cerkveni shod, kateri privabi tje iz okolice več prebivalstva, kakor po navadi. Ob 10. uri je maša, potem pa procesija okoli cerkve. Ko je zvedel lokvarski kurat za to, da namerava bralno društvo s Trnovega priti na

Lokve, da bodo zapeli tintam, ter da se morda tudi na Lokvah ustanovi kako tako društvo, ga je prijel strah, in da ne bi se čulo to petje trnovskega društva na Lokvah, kjer bi potem dobili veselje, ustanoviti jednako društvo, je odločil, da bo maša zjutraj ob 5. uri in ne ob 10., kakor doslej običajno, češ, — potem ne bo Trnovcev na Lokve! Trnovci pa pojdejo vsejedno na Lokve, ker rekli so: magari, če bo maša ob 2. po polnoči, mi pojedmo vseeno na Lokve, kamor pridejo tudi čepovanski tamburasi, ki se snidejo s Trnovci pri Winklerju. Prav imajo! — Vrlega našega ljudstva na trnovski planoti ne bodo imeli za norca, se ne pusti, ker Trnovci so zavedni možje! Nagajivost lokvarskega kurata pa bodi v vspodbudilo, da se ustanove tam gori društva, kakor trnovsko, kjer le mogoče! Društva imajo prelep namen: združevati ljudi, zlasti mladino, gojiti petje, jih izobraževati ter odvračati od tistih grdobij, katere cveto povsodi tam, kjer komandirajo politiki v črni suknji, ki tišče človeka le v nezavednost in odvisnost!

Trnovci, le naprej po začrtani poti!

Redarjem se je zoperstavljaj. — Dne 14. jan. t. l. je razsajal delavec Anton Doljak v Solkanu v svojem stanovanju ter pretepal ženo in otroke. Krik se je slisal na ulico, da so ljudje leteli skupaj ter se skandalizovali nad početjem Doljakovim. G. župan je naročil redarjema Ant. in Štef. Jugu, naj gresta mirit. To sta storila ali naletela slabo, ker Doljak se jim je zoperstavljaj, da sta morala poklicati na pomoč še načelnika orožniške postaje. Zoperstavljaj se je dalje ter poskodoval tudi telesno redarja, predno so ga vtaknili v luknjo. V četrtki je stal radi tega pred tukajšjo okrožno sodnijo ter bil obsojen na 4 mesece zapora.

Razgled po svetu.

Cesar v Pragi. — Cesar je vsprejemal v četrtki dopoldne razne deputacije itd. Popoldne je bil obhod po mestu. Poljal se je do občinske meje Bubenč, dalje do električne centrale v Holešovicah, kjer se je podpisal v spominsko knjigo, kakor tudi pri odhodu za kanalizacijski tunel. Šel je potem v Strahovo akademijo, dalje je med drugim obiskal namestnikovo soprogo in soprogo dež. maršala. Ob 6. zvečer je bil na Hradčinu dvorni obod, katerega se je udeležilo več raznih dostojanstvenikov. Ob 8. zvečer je bila v „Narodnem divadlu“ slavnostna predstava. Igrali so drugo dejanje zalogeir „Jedna noč na Karlovem kamnu“ in peli konec Dvo-fakove opere „Rusalka“. Občinstvo mu je zaklicalo v gledališču trikratni „Slava“ ter ga pri odhodu presrečno pozdravljalo. Hiše po ulicah, koder se je vozil, so bile krasno razsvetljene.

Včeraj se je vrsilo ob krasnem vremenu blagoslovljenje novega Fran Josipovega mosta, ki stane 1½ milijona goldinarjev. Blagoslovljenje je izvršil ob veliki asistenci kardinal Skrbensky. Župan Srb je nagovoril cesarja v češkem jeziku, na kar je cesar odgovoril češ. in nemško, da se je rad odzval vabilu na blagoslovljenje. Z monumentalno zgradbo mostu mestni zastop ni le vstregel potrebi, ampak je pripomogel obilo tudi v olepsavo mesta. Predstavili so mu tudi zgraditelja mostu. Na to je cesar stopil na most ter si ga ogledal. Ko se je vrnil v Hradčini, je delil cesar splošno avdijenco.

Cesar je obiskal tekom dneva še več zavodov in industrijskih podjetij. Bil je dalje v Vinohradih, Žižkovu itd. Povsodi je sprejel premnogo deputacij.

Dr. Srb je izročil cesarju promemoria želja mesta Prage. Tam žele med drugim, da se Praga združi s predmestji ter da bo en član cesarske rodbine stalno prebival v Pragi. Cesar je obljubil to uvaževati.

Kitajsko. — Angleški časniki so nevoljni, ker namerava Nemčija pustiti v Šangaju svojo posadko. Angleški listi smatrajo to za nevarnost angleškemu uplivu na skrajnem vshodu. Nekateri listi trdijo celo, da se zmanjša upliv Angleške tako, da v Yangtsa-zalivu se ne bo moglo zgoditi ničesar proti volji Nemčije in Francoske!

Prince Čing in Lihungčang sta sprejela cesarski edikt, ki pritrjuje vsem zahtevam velevlasti. — Mirovno pogodbo podpisujejo koncem tega meseca.

V južni Afriki. — Iz Bruselja poročajo, da neka oficijelna izjava iz Transvala zatrjuje, da vojna Burov z Angleži se bo nadaljevala z vso energijo, dokler ali ne zmaga-jo Buri ali opešajo tako, da jih podjarmijo Angleži. Soproga burškega generala Botha je prišla, kakor znano, v Evropo. Sodi se, da ta pot ima važen pomen za vojno, ker soproga Bothova je nenavadno energična žena in je igrala veliko vlogo v svoječasnih pogajanjih med Botho in Kitchenerjem. Nekateri listi pravijo, da potovanje Bothove ima le namen, obiskati Krügerja ter se z njim marsikaj domeniti glede vojne.

Raznotero. — V ljubljani preuredé južni kolodvor na 3 dele, za osobni in to-vorni promet ter za sestavljanje vlakov. Radi tega bo ves kolodvor skoro 3 km dolg. Preuredba bo stala 6 milijonov kron. Največ zaslug za to ima župan Hribar. — Prvi avtomobil-izvošček je začel voziti te dni v Zagrebu. — V Avstro-Ogrski pride, kakor kaže statistika, na 100 žensk 43 omoženih, na

Nemškem 50, na Angležkem 41. — „Rokov-njače“ bodo igrali jutri 16. t. m. drugič v Barkovljah. Predstavljali jih bodo tudi v Škedinju. — Na Reki je umorila žena želez-niškega delavca Žvrteljka v blaznosti svojega 6 mesecev starega sinčka. Potisnila ga je v kopelj in ko je bil mrtev, pokrila z rjuho. Nasli so jo kletoto pred razpelom. — Po-žigalca v Dobrunjah v ljubljanski okolici so nasli. Ta je neki 11 letni pastir France Pintar, ki je deloma že priznal, da je po-žigal. — V Dekanih v Istri so imeli 2. t. m. posvetovanje o ustanovitvi „Narodne zveze“, ki ima namen vseshranko odpomoči trpečemu istrskemu seljaku. Izborna misel! —

Novejše vesti. — Štajerski slov. dež. poslanci so sklenili, da tudi letos ne vstopijo v deželni zbor. — Naučno ministerstvo je pritrnilo ustanovitvi nižje realne v Idriji. Prvi razred otvorijo lahko že letos.

Narodno gospodarstvo.

Raziskavanja našega slov. gospo-darstva. — Pišejo nam: Slovenci smo majhen narod. Politično smo razdeljeni že od časa, odkar smo prišli pod Karolom Vel. pod nemško jerobstvo. To politično, administrativno ločenje je imelo mej drugim to slabo stran, da se Slovenci mej sabo tudi danes dobro ne poznamo, dasi so naše dežele že v železnica-h. Ne poznamo, kako se tu in tam gospodari v mestih, na kmetiji ali kaj imamo na naših tleh industrije. To je pa najvažnejše. Ne vemo, kako kmetija gospodari v raznih naših kro-novinah. Vemo, da se nam gmotno slabo godi vsem, a še nismo raziskavali, kako de-lajo našinci v raznih krajih, kake dohodek imajo. Zdajšnji davčni aparat bi lahko dal v tem oziru glede slov. krajev gradiva. Ako se hoče začeti kaka časa primerna organizacija dela, gospodarstva pri nas, je treba imeti podlago v tem, kako je delo našega naroda v vseh naših deželah, oziroma v večjih okrajih, kako narod naš v posameznih okrajih gospo-dari. Ko dobimo to podlago, se še le more debatirati o tem, kaka organizacija gospo-darstva bi bila najboljša za naš narod. Če bi se bilo to prej storilo, bi pri nas du-hovščina ne bila pridela s štacunskim kon-sumom, ker razvidelo bi se, da ta na še naši kmetiji ni mogoč, ker proizvaja le malo za trg, torj mora le malo štacunakega blaga kupiti. Torej bi se bilo spoznalo, da bi se začelo najprej z malim številom posojilnic na kmetiji za vočje okraje, ki bi pa morale posojila dajati le za zboljšanje kmetij: va, melioracije, ne pa za to, da narod odhaja lože s posojilničnimi posojili v Ameriko. Torej začeti bi se imelo s takozvanimi pro-duktivnimi zadrugami mlekarstva, nakupa mlatic, z zadrugami prodaje pridelkov, z zadrugami v prilog rigolanja, nasajanja vino-gradov, v prilog izsusenja močvirnatih trav-nikov in drugega polja.

Obvarovalo bi se naše ljudstvo zdatnih škod, ki jih štacunski konsum mora povzro-čiti mej poljedelci, ki še ¾ naturalno gospo-darijo. In zanimanje za združno gospoda-renje na kmetiji bi se ne bilo zatrla. To za-nimanje se mora negovati. Kar drugim na-rodnom velja kot moč gospodarstva, kot pomnožitelj produktivnosti, mora tudi nam. Ali poznati moramo prej gospodarstvo svoje, teren, na katerem se ima začeti delati.

In za to bi bilo jako koristno, ako bi vsak naš večji časopis objavljaj popise raznih slov. okrajev z ozirom na gospodarenje na-šega ljudstva. Pisati bi morali take popise možje, ki so bili na kmetiji rojeni, še boljše seveda, kmetje sami. Ti bi najboljše vedeli, za kako kmetovanje je zemlja njihovih okrajev in kako ljudstvo dela, koliko zasluži, koliko more imeti prebitkov v svojem gospodarstvu. Angleži so začeli s takimi spisi že pred 100 leti in danes Nemci za vsak svoj okraj vedo, kako se v njem gospodari in tako imajo ložje delo, začenjati z organizacijami, ki kli-jejo iz gospodarstva našega časa, brez velikih zrug. Ti Nemci imajo vpogled v gospodarske račune vseh slojev, delavcev, pa tudi od dobrih gospodarskih veščakov podane spise o kakovosti zemlje, kakovosti človeškega ma-terijala in drugega, kar je „gospodarstvu važnega“.

Mnogo je mož, ki bi s pomočjo dobrih kmetovalcev nam lahko podajali take spise. V tem delu je treba veliko peres, veliko so-delavcev. Žal, da nimamo agrarnih in tudi ne drugih tehnikov. Ali vendar bi se dobil človek, ki bi lahko spisal tak spis o svojem okraju, ki bi bil potem vzgled drugim pe-resom. Slovenski veleposestniki, podajte nam sliko našega gospodarstva na kmetiji! Slo-venski trgovci imajo vpogled v kmetstvo in meščansko gospodarenje. Ti bi nam lahko podali dosti gradiva iz življenja mest, trgov in tudi kmetov.

Popisimo revo in bogastvo naših okrajev. Videli bomo, ako smo gospodarsko kaj vredni, ali ne in kje bo treba podpreti z združenim denarjem in duhom naše delo, proizvajanje. Vemo, da bomo po večjem videli, da naš narod skoraj ves svoj dohodek porablja za utešenje želodca, da ne preostaja 20% istih za obleko, solanje, zdravljenje in nič za višje potrebe. Videli bomo tako tudi, kolik je ekzistenčni minij v raznih naših okrajih. Vstrasili se bomo, ko bomo dostikrat nasli za celo družino dohodkov komaj vsega vkup 150 gld. na leto. To pa vse bo v mar-sikaterem oziru koristilo. —

NAZNANILO

PRESELITVE!

Tvrška

J. Drufovka v Gorici

tvorniška zaloga usnja, podplatov, tovarna nadplatu itd.

naznanja, da se preseli 17. t. m. s Travnika št. 5.

v lastno hišo

v Gosposki ulici št. 3, nasproti Montu.

Zaloga piva

prve kranjske eksportne pivovarne na par in tvornice slada

T. Fröhlich - a na Vrhniki - Kranjsko.

Glavni zastopnik za Gorico in deželo

Josip Rovani

v Gorici — Rabatišče št. 20 — v Gorici.

Priporoča se p. n. častitim gg. odjemalcem v mestu in na deželi.

Prodaja izborna pivo v sodčkih po 100, 50, 25 in 12 1/2 litrov ter v plombovanih steklenicah po 1/2 litra.

Tvrška je bila odlikovana za svoje izdelke l. 1900: v Parizu, Lionu, Bruselju, Rimu in Dunaju s prvimi priznanji.

Dobro urejene in z ledom preskrbljene podružne zaloge imata: g. Franc Furlan, gostilničar in posestnik na Gorici pri Rebku in g. Andrej Sinigoj, gostilničar »Pri levu« v Dornbergu.

Za blagohotna naročila se toplo priporoča rojakom v mestu in na deželi udani

Josip Rovani.

Ova mlinarska pomagala,

spretna delavca, se sprejemata v stalno službo.

Starost pod 30 let. — Ponudbe je pošiljati naravnost na tvrško

W. Jochmann, Ajdovščina.

Važno za vsakega!

Izvrstno sredstvo je

DURATOR

Podplati, s tem namazani (vsake 3-4 tedne enkrat), postanejo trpežnej, nepremočljivi in elastični. Čevlji ostanejo tudi po dolgi rabi v najboljšem stanu.

Durator se dobro uporablja pri vojaštvu in različnih korporacijah, katerim se je oddal v rabo komaj po dobri preskušnji istega.

Cena: 1 kovinska steklenica z navodilom 1 in 2 kroni; po pošti franco proti vpošiljavi 1 krone 20 vin. (tudi v znamkah.)

Dobiva se v vseh mirodilnicah (drogerijah).

Glavna zaloga:

Budimpešta, Julius Dobó, V. Lipót: kórut 1/b.

Lekarna

Cristofolletti v Gorici

Prave in edine želodčne kapljice z znamko sv. Antona Padovanskega.

(Varstvena znamka)

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva — Tekapljice *predijo redno prebavljanje*, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. *Okrepé pokvarjeni želodec storé, da zgine v kratkem času omotica in životna lenost* (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek *raji je*.

Cena steklenici 60 vin.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitev in pošiljatev pa jedino le v lekarni

Cristofolletti v Gorici.

Prva c. kr. avstro-ogerska privil.

TOVARNA BARV ZA PROČELJA

Karol Kronsteiner, Dunaj III., Hauptstrasse 120 (v lastni hiši).

Odlikovana z zlatimi svetinjami.

Zalagatelj nadvoj. in knežkih posestnih oskrbnikov, vojaških oskrbnikov, železnice, obrtnih, hribovskih, plavžnih ter zidarskih družeb, zidarskih podjetnikov in mojstrov. Te barve za pročelja se raztopé v apnu ter se razpošiljajo suhe v prahu v 40 različnih vzorcih à 16 kr. kilogram in višje. Čistost barve se od očiščevanja ne razlikuje.

Dopisuje se v slovenskem in laškem jeziku.

Vzorec na papirju z navodilom zastoj in franko.

Goriška ljudska posojilnica

registrirano društvo z omejeno zavezo v Gorici.

Gosposka ulica št. 7, I. nadstropje v lastni hiši.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član društva, in se obrestujejo po 4 1/2 %. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila se dajejo samo članom, in sicer na menjice po 6 % in na vknjižbe po 5 1/2 %.

Urađuje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1900. je bilo K 1.263.536 Poštne-hran. račun št. 837.315.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervoznih boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Vdobi se zastoj in franko v Schwannen-Apoteke, Frankfurt A. M.

Dobre ure in po ceni!

s 3-letnim pisanim jamstvom razpošilja na zasebnike

Hanns Konrad, tovarna ur ter izvoz zlatine Most (Česko).

Dobra ura Rem. iz niklja fl. 3-75; srebrna ura Rem. fl. 5-80; srebrna verižica fl. 1-20; budilnik iz niklja fl. 1-95.

Tvrška je odlikovana s c. kr. orlom; ima zlate in srebrne svetinje iz razstav ter tisoče priznanih pisem. — Ilustrovan cenik zastoj!

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8 priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih, dal matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzor.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetinjo Na Ivovski razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav JOS. VINDYŠ - A,

v Pragi na Smihovu (Praha-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816. se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju sokolskih in šolskih telovadnic

po najnovejših priporočilih in praktičnih sestavih. V ta dokaz je na razpolago mnogo priporočil jočih sprical domačih in inozemskih.

Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerno, plačuje se pa na mesečne obroke po volji in zinožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi. Ceniki, proračuni in načrti za popolne telo vadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštne prosto.

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrška

E. Riessner, v Nunki ulici 3,

(nasproti nunki cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in sláv. občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, vošene sveče itd. vse po zmerni ceni. Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča sláv. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perilo.

Rudolf Benedetič

čevljarski mojster

v Gorici, ulica Morelli št. 29.

Priporoča svojo čevljarsko delavnico vsem domačinom ter rojakom na deželi: gospodom, damam, gospicam, trgovcem in obrtnikom. — Izdeluje bodisi priprosto ali najfineje obuvalo. Izdelek je trpežen, delo pa ukusno po ugodnih cenah.

Išče službe trgovski pomočnik

za trgovino z manufakturnim blagom, bodisi v mestu ali na deželi. — Zmožen je slovenščine in nemščine ter dobro izvežban in izobražen. — Naslov pové naše upravnistvo.

Pristno A. Thierry-jevo centifolijno mazilo

je najbolje mazilo za rane, vzdružuje čisto ter olajšuje bolečine, vpliva na hitro zaceljenje; z omejitvijo rane odstrani tuje predmete vseh vrst. — Važno je za hribovce, kolesarje in jahalce.

Dobiva se v lekarnah.

Po pošti se razpošilja franko 2 škatlici za K 3-50. — Škatlice na poskušnjo, prospekt in izkaz zalag vseh dežel sveta razpošilja proti predplačilu K 1-80 tovarna lekarna A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatecu-Slatini. — Ponarejanja treba se opirati ter paziti na zgornjo varstveno znamko, katera je vzgana na vsaki škatlici.

Ivan Schindler

Dunaj, III. Erdbargerstr. št. 12.

razpošilja gratis in franko kataloge v slovensko-italijanskem jeziku z več kakor 400 slikami o vseh vrstah aparatov za stroje, potrebnih predmetih za kmetijstvo, vinarstvo, za obrtne in gospodarske namene.

Cene nižje kakor drugod

Ugodni pogoji plačevanja.

Za realno postrežbo se garantira.

Solidne zastopnike se išče.

IVAN SCHINDLER

c. kr. privileg. lastnik.

Dunaj, III. Erdbergerstr. št. 12.

Štajerska. **PROGAČKA** KISELA VODA Gempel-in Styria-vrelec OSVEŽUJOČA PIJACA. Nepresegljiva zdravilna voda.

Glavno zastopstvo Schiellin & Müller V TRSTU, ulica Acquedotto št. 40.

Mizarska zadruga

v Gorici (Solkan)

Naznanja slavnemu občinstvu, gospodom trgovcem in založnikom pohlštva, da ima

veliko zalogo

veliko zalogo

izgotovljenega pohištva vseh slogov

v Solkanu pri Gorici.

v Solkanu pri Gorici.

Naznanjamo, da smo prevzeli dosedanje trgovino pohištva tvrške Ant. Černigoja v Trstu, Via Piazza vecchia št. 1, katero bomo vodili pod enakim imenom.

Kar ni v zalogi, se izvrši točno po naročilu v najkrajšem času.

Cene zmerno.

Dela je lično ter dobro osušeno.